

VSEM OBČINAM

S prošnjo za posredovanje občinskim svetnicam in svetnikom

Zadeva: Obvestilo občinam in občinskim svetom v zvezi s spremembami predloga za vpis pravice do pitne vode v ustavo

Spoštovane, spoštovani,

Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije in Združenje občin Slovenije vas v sodelovanju z Zbornico komunalnega gospodarstva želimo obvestiti o **aktualnem dogajanju na področju vpisa pravice do pitne vode v Ustavo RS**. Sam predlog usmeritev za oblikovanje ustavnega zakona se je namreč na juljski seji Državnega zbora s sprejetimi amandmaji bistveno spremenil in sedaj, namesto, da bi le ščitil vodne vire in pravico do pitne vode, posega v pravice lokalne samouprave na področju zagotavljanja oskrbe prebivalcev s pitno vodo. Ker nam je znano, da ste nekatere občine na občinskih in mestnih svetih to tematiko na pobudo nekaterih iniciativ že obravnavale in sprejele ustrezne sklepe, smo v nadaljevanju za vas pripravili pregled stanja od prve obravnave v Državnem zboru do danes. Prosimo vas, da gradivo preučite in na podlagi zapisanih argumentov dotično problematiko (ponovno) obravnavate.

Dosedanji potek in opis pobude:

Skupina poslank in poslancev je 16.4.2016 v Državni zbor vložila predlog za začetek postopka za spremembo Ustave RS z osnutkom ustavnega zakona. V prvotnem predlogu je skupina poslancev predlagala, da:

- se na ustavni ravni voda in dostop do vode določi kot splošna in temeljna ustavna pravica;
- se prepreči, da bi se vodni viri privatizirali;
- se prepreči, da bi vodo obravnavali kot vsako drugo blago. Oskrba z vodo bi se morala izvajati v obliki neprofitne javne službe.

Nekatere občine oz. občinski sveti ste zadevo obravnavali in se do tega predloga opredelili.

Državni zbor je na 21. redni seji 12.7.2016 ob obravnavi Predloga za začetek postopka za spremembo Ustave RS z osnutkom zakona (UZ70) sprejel sklep, da se začne postopek za spremembo Ustave Republike Slovenije tako, da se vanjo vpiše neodtujljiva pravica do pitne vode. Poslanke in poslanci so predlagali amandmaje, zaradi katerih se je predlagala dopolnitev osnovnega 70. člena Ustave RS, z novim 70.a členom, in sicer v smeri:

- Da ima vsakdo pravico do varne pitne vode
- Da so naravni vodni viri naravno vodno javno dobro v upravljanju države
- Da naravni vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago

- **Da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe, tako da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno upravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim.**

Poslanke in poslanci so zahtevali tudi, da naj se pri pripravi predloga ustavnega zakona nameni posebno skrb oblikovanju jasne pravne ureditve na ravni zakonskega urejanja, ki bo skladno z določbami 70.a člena v prihodnje preprečevala podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo.

Nadalje so zahtevali, da se v izvedbenem delu zaveže zakonodajalca, da uredi vprašanje že podeljenih koncesij za oskrbo s pitno vodo na način, ki bo do prehoda na neposredno oskrbo prebivalstva s pitno vodo in vodo za oskrbo gospodinjstev preko neprofitne javne službe skladno s cilji in nameni novega 70.a člena zagotavljal prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Zakonodajalca se naj zaveže tudi, da uredi vprašanje že podeljenih koncesij za proizvodnjo pijač, in sicer tako, da se tudi v teh primerih v prehodnem obdobju zagotovi prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Celotno gradivo s seje najdete [tukaj](#).

Do amandmajev iz 21. seje Državnega zbora se občine niso imele možnosti opredeliti, ker niso bile vabljene niti na sejo Državnega zbora niti na sejo Ustavne komisije Državnega zbora. Prav tako vabila nismo prejeli v SOS, ZMOS in ZOS. Zato zahtevamo tudi, da se nas vključi v vse nadaljnje postopke in razprave.

Problematika in dileme:

★ Trenutno predlagano dikcijo za nov 70.a člen ustave v smeri, da ima vsakdo pravico do varne pitne vode, razumemo kot obveznost zagotavljanja obvezne gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo oziroma pitne vode iz javnih vodovodov za vse prebivalce, saj le tako lahko država ali občine preko izvajalca javne službe zagotavljajo varno (zdravstveno ustrezno) pitno vodo na odjemnih mestih.

Ker to po našem mnenju ni izvedljivo niti upravičeno, predlagamo, da se pravica zapiše v smeri, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do dostopa do pitne vode. Pravica zapisana na tak način bi pomenila, da ima vsakdo pod enakimi pogoji pravico do priključitve na javni vodovod, kjer je ta zagotovljen. V tem primeru mora biti v skladu z EU Direktivo o pitni vodi in nacionalnimi predpisi na odjemnih mestih zagotovljena zdravstveno ustrezna pitna voda, oziroma kadar to ni mogoče, izvajanje za take primere predvidenih ukrepov. Zagotavljanje varnosti pitne vode v internih napeljavah in na pipi mora seveda ostati odgovornost samega uporabnika. Ne bi pa se smelo s spremembo ustave izključiti možnosti samooskrbe ali lastne oskrbe prebivalstva s pitno vodo, v primerih ko priključitev na javni vodovod iz objektivnih razlogov ni mogoča. V takih

primerih se tudi odgovornosti za zagotavljanje varnosti pitne vode ne more prenašati na državo in/ali občine.

★ Ureditev v smeri, **da oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko neprofitne javne službe** tako, da naravne vodne vire za ta namen izkorišča sama neposredno ali izkoriščanje prenese v neposredno opravljanje samoupravnim lokalnim skupnostim, **razumemo kot prenos sedanje izvirne pristojnosti za urejanje javne službe oskrbe s pitno vodo z občin na državo, kar posledično lahko pomeni tudi prenos lastništva javnih vodovodov.**

Zagotavljanje izvajanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo mora po našem mnenju ostati v izvirni pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti, kar je ustrezna in v evropskem prostoru običajna in razširjena ureditev. Opozarjamo, da javna služba oskrbe s pitno vodo že trenutno ne pomeni izključno oskrbo gospodinjstev oziroma prebivalcev, temveč tudi oskrbo živali, oskrbo objektov v delu, kjer se izvajajo državne ali občinske javne službe, oskrbo za pranje ali namakanje javnih površin, oskrbo javnih hidrantnih omrežij za gašenje požarov ipd., česar s predvidenimi spremembami ne bi smeli onemogočiti. Prav tako ne bi smeli onemogočiti izvajanja posebnih storitev na javnih vodovodih v primerih prostih kapacitet na način, da je zagotovljena prednost uporabe infrastrukture za izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo.

Strinjamo pa se, da pridobivanje dobička ni in ne sme biti cilj izvajanja storitev javne službe oskrbe s pitno vodo, kot tudi ne drugih obveznih gospodarskih javnih služb varstva okolja, kar pa je ustrezno zagotovljeno že s sedanjo sistemsko ureditvijo, s katero je omogočen samo minimalni donos pri izvajanju javne službe, ki je potreben zaradi razvoja izvajalcev javnih služb in celotne dejavnosti. Morebitna pozitivna razlika med prihodki in stroški (pri izvajanju posebnih storitev do negativne razlike ne sme priti) pri izvajanju posebnih storitev pa mora že v sedaj veljavni ureditvi zniževati ceno obveznih storitev javne službe.

★ Iz stališča Državnega zbora RS izhaja tudi smer oblikovanja jasne pravne ureditve na ravni zakonskega urejanja, ki bi, skladno z določbami novega 70.a člena, **v prihodnje preprečevala podeljevanje koncesij za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in ureditev vprašanja že podeljenih koncesij za oskrbo s pitno vodo** na način, ki bo do prehoda na neposredno oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev preko neprofitne javne službe skladno s cilji in nameni novega 70.a člena zagotavljal prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev. Hkrati iz stališča izhaja tudi nujnost ureditve vprašanja že podeljenih koncesij za proizvodnjo pijač, in sicer tako, da se tudi v teh primerih v prehodnem obdobju zagotovi prednostno in trajnostno izkoriščanje naravnih vodnih virov za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev.

Prepoved izvajanja gospodarske javne službe oskrbo s pitno vodo v obliki koncesionirane javne službe, bi omejila možnosti občinam, na kakšen način se lahko uredi izvajanje te javne službe. Koncesionirano javno službo namreč lahko izvajajo poleg zasebnih podjetij tudi podjetja, ki so v polni ali delni lasti občin, v določenih primerih pa bi v tej obliki javno službo lahko opravljale tudi krajevne skupnosti in zadruga. Čeprav v tem trenutku takih primerov v praksi ne poznamo, pa bi lahko bila to

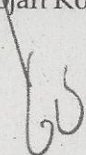
popolna prepoved izvajanja te javne službe v obliki koncesije ni potrebna in bi lahko prinesla tudi nepredvidene nezaželene učinke. Se pa strinjamo, da bi bilo smiselno pogoje za podelitev koncesij za izvajanje javnih služb podrobneje definirati in vzpostaviti ustrezne mehanizme za podporo občinam in nadzor s strani države. Glede že podeljenih koncesij in morebitnih novih koncesij za druge rabe vode, kot je npr. proizvodnja pijač, je pri njihovem podeljevanju potrebno zagotavljati predvsem, da ni v nobenem trenutku vprašljiva vzpostavitev prednostne rabe vodnih virov za oskrbo s pitno vodo ali lastno oskrbo s pitno vodo pred vsemi drugimi rabami v primerih, ko bi se to izkazalo za potrebno.

Predlog SOS, ZMOS in ZOS občinam:

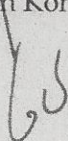
Zaradi zgoraj navedenih problematik, dilem in nejasnosti SOS, ZMOS in ZOS dajemo pobudo občinam in občinskim/mestnim svetom, da obravnavate aktualni predlog usmeritev Ustavne komisije za vpis pravice do pitne vode v Ustavo RS in sprejmete ustrezne sklepe in stališča v smeri kot poprej izpostavljeno, vaše sklepe posredujete v Državni zbor ter tako preprečite nepopravljivo škodo pri kontinuiranem zagotavljanju življenjsko pomembnih storitev za občanke in občane.

S spoštovanjem,

Predsednik SOS
Bojan Kontič, l.r.

Predsednik ZMOS
Bojan Kontič, l.r.

Predsednik ZOS
Robert Smrdelj, l.r.

